

Handläggare
Maria Olsborn
pro Varmdo

Diarienummer
14VOS/0042

Vård- och omsorgsstyrelsen

Värdegrund inom proVarmdo vård- och omsorg

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsstyrelsen har tagit del av redovisningen om hur verksamheterna aktivt arbetar med värdegrunden.

Beslutsnivå

Vård- och omsorgsstyrelsen

Sammanfattning

Samtliga verksamheter har fått i uppdrag att redovisa hur man aktivt arbetar med värdegrunden. Ett gemensamt värdegrundsarbete genomfördes inom proVarmdos vård- och omsorgsverksamheter under år 2011. Inom äldreomsorgen finns en nationell värdegrund¹ formulerad som innebär att individen ska få ”leva ett värdigt liv och känna välbefinnande”. Den nationella värdegrunden² inom LSS verksamhet innebär att ”Verksamheten skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet och målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. (paragraf 5)” samt att ”Verksamhet skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. (paragraf 6)” Vård- och omsorgsstyrelsens olika verksamheter arbetar aktivt med värdegrundsfrågor på olika sätt och i denna redovisning beskrivs detta arbete.

Bakgrund

I Detaljbudget 2014 (Vård- och omsorgsstyrelsen 2013-12-05 § 59) gavs följande uppdrag:

”I samband med budgetuppföljningarna ska samtliga verksamheter redovisa hur man

---

¹ 5 kap. 4§ socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

² Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade 5§ och 6§

aktivt arbetar med värdegrunden”.

Ärendebeskrivning

Den nationella värdegrunden för äldreomsorgen gäller alla kommuner och verksamheter som utför äldreomsorg enligt socialtjänstlagen.

5 kap. 4 § SoL.

”Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).”

För att uppnå det behöver äldreomsorgen bland annat värna och respektera den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

Alla som arbetar inom LSS-verksamhet har en nationell värdegrund som styr arbetet. Den baseras på LSS och lyder så här:

”Verksamheten skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet och målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. (paragraf 5)”

”Verksamhet skall vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. (paragraf 6)”

Under år 2011 arbetade proVärmdös verksamheter aktivt med värdegrundsfrågor (bilaga 1). Detta arbete har tillsammans med de nationella värdegrunderna legat till grund för verksamheternas eget värdegrundsarbete.

För att fortsätta det redan pågående arbete med värdegrundsfrågor kommer satsningar att planeras med hjälp av AFA-medel. Målsättningen med arbetet är att:

- värdegrunden ska vara en naturlig del av medarbetarnas och kundernas/de boendes vardag.
- värdegrunden ska ha en verklig betydelse och vara ett levande dokument som är framtagen av verksamhetens medarbetare.
- arbetet ska ge verksamheterna ”verktyg” för att upprätthålla värdegrunden.

Nedan beskriver enhetscheferna själva hur arbetet i verksamheterna med värdegrundsfrågor sker.

Personlig assistans

I personlig assistans arbetsplan (bilaga 2) finns värdegrundsfrågorna integrerade. Verksamhetens medarbetare har aktivt deltagit i framtagandet av arbetsplanen.

Värdegrunden ligger till grund för hela verksamhetens arbete och är ett levande dokument. Dokumentet ligger till grund för diskussioner, rörande värdegrundsfrågor,

som sker löpande och vid eventuella förändringar inom verksamheten tas värdegrunden alltid i beaktande.

Daglig verksamhet LSS

I daglig verksamhets arbetsplan (bilaga 3) finns värdegrundsfrågorna integrerade. Verksamhetens medarbetare har aktivt deltagit i framtagandet av arbetsplanen.

Värdegrunden ligger till grund för hela verksamhetens arbete och är ett levande dokument. Dokumentet ligger till grund för diskussioner, rörande värdegrundsfrågor, som sker löpande och vid eventuella förändringar inom verksamheten tas värdegrunden alltid i beaktande.

På planeringsdagar arbetar alla verksamhetens medarbetare aktivt tillsammans med värdegrundsfrågor och resonerar och reflekterar kring den värdegrund som finns presenterad i arbetsplanen. Detta arbete sker minst en gång per år.

Boende LSS

Verksamheten arbetar med värdegrundsfrågor utifrån följande dokument:

- Enligt proVarmdos gemensamma arbete med värdegrund (bilaga 1)
- Enligt jämställdhets- och likabehandlingsplanen (bilaga 4 och 5)) som upprättades 2009 men som årligen revideras och går igenom på APT. Varje medarbetare skriver efter genomgång under dokumentet.

Verksamhetens värdegrundsarbete i dagsläget.

- *Värderingsombud* finns på tre enheter.
- *APT* - Värdegrund är en återkommande punkt på varje APT inom flera enheter. Alla i arbetslaget bidrar med aktuella förslag till de värdegrundsfrågor som ska diskuteras/resoneras runt. Dessa kan tas upp via värderingsombuden eller via övriga medarbetare i arbetslaget. Synpunkter, frågor, funderingar, sådant som personalen hört eller sett och vill att ska lyftas under denna punkt skrivs ned i en pärm. Arbetet dokumenteras.
- *Personalmöten* - Värdegrund är en stående punkt på personalmötena inom flera verksamheter.
- *Diskussioner* - Löpande sker återkommande diskussioner om etik, bemötande och respekt på personalmöten, APT, planeringsdagar.
- *Speglning* - Var och en i arbetslaget:
  - funderar på sina egna styrkor och svagheter i rollen som habiliteringsassistent
  - får speglning/feedback, av sin kollegor
  - reflekterar – individuellt och tillsammans i arbetsgruppen
  - deltar i uppföljning av reflektionen – diskussioner kring frågor som t.ex. ”Vad gav detta mig/oss?”, ”Leder detta till en förändring i mitt/vårt fortsatta arbete?”, ”Var det något som jag/vi inte var medveten om sedan tidigare?”, ”Vad kan jag/vi lära av detta?” etc.
- *AFA material* - Alla arbetslag har arbetat med ett AFA material som handlar om

att förbättra arbetsmiljö på arbetsplatsen och till stor del reflektera över sin egen roll, sitt eget ansvar och delaktighet i ett förbättringsarbete.

- *Handledning* – används som hjälp och stöd när behov finns i arbetslagen. Både i frågor som kan röra enskild kund/boende eller i frågor som rör den interna organisationen.

Utvecklingsarbete:

- Införande av värderingsombud på samtliga enheter.
- Alla enheter har värdegrundsfrågor som en punkt på APT samt vid personalmöten.
- Grupparbete både inom enheten och mellan olika enheter. Utbyte mellan olika enheter förväntas vara utvecklande för deltagarna som individer likväl som för de deltagarnas olika arbetsplatser. Bedömningen är att det är lärorikt för en verksamhet och dess deltagare att se/höra hur andra arbetar och resonerar kring värdegrundsfrågor.

Korttidshem LSS

Verksamheten arbetar med värdegrundsfrågor utifrån följande dokument:

- Enligt proVarmdos gemensamma arbete med värdegrund (bilaga 1).
- Enligt jämställdhets- och likabehandlingsplanen (bilaga 4 och 5) som upprättades 2009 men som årligen revideras och går igenom på APT. Varje medarbetare skriver efter genomgång under dokumentet

Verksamhetens värdegrundsarbete i dagsläget.

- *Personalmöten* - Värdegrund är en stående punkt på personalmötena
- *Spegling* – Införs i maj 2014. (Se förtydligande av vad här avses med begreppet spegling under Boende LSS)
- *AFA material* - Alla arbetslag har arbetat med ett AFA material som handlar om att förbättra arbetsmiljö på arbetsplatsen och till stor del reflektera över sin egen roll, sitt eget ansvar och delaktighet i ett förbättringsarbete.

Särskilt boende för äldre

Djuröhemmet

Gruppchefen på Djuröhemmet går igenom värdegrundsfrågor och individens självbestämmande på varje avdelningsmöte, det är ett arbete som sker kontinuerligt och behöver upprepas för att det ska bli ett självklart förhållningssätt för all personal.

Djuröhemmets värdegrund är daterad till 2011-04-26 (bilaga 6). Den har inte omarbetad sedan dess varför verksamheten har för avsikt att göra just detta under hösten 2014.

Djuröhemmet riktar sig till kund, medarbetare, arbetsgivare, närstående och företrädare med fyra grundvärderingar:

- *Respekt* är omsorgsfullt förhållningssätt
- *Individperspektiv* är att möta människan som hon är

- *Kompetens* är hög kunskapsnivå
- *Tydlighet* är klarhet och skärpa

Medmänsklighet binder samman grundvärderingarna och ger en känsla av värme och positivitet.

Gustavsgården

Värdegrunden är en stående punkt på personalmöten och verksamheten anknyter till den i olika situationer och sammanhang, den är ett ”levande material” i verksamheten.

På planeringsdagar engageras boendets alla medarbetare att aktivt och mer ingående arbeta med Gustavsgårdens värdegrund och att diskutera hur verksamheten arbetat med de olika områden och hur det fortsatta arbetet ska fortskrida.

Gustavsgården arbetar efter mottot:

”Vi arbetar utifrån alla människors lika värde genom att visa respekt och vara lyhörda”

Gustavsgårdens fyra grundvärderingar bygger på:

- Trygghet
- Kompetens
- Tydlighet
- Flexibilitet

Under planeringsdagarna har medarbetarna indelade i arbetsgrupper arbetat med att tydliggöra vad innebörden av ovanstående värdegrundsord kan innebära för olika kategorier – kund, medarbetare, arbetsgivare, närstående och företrädare

Hemtjänst

Gustavsberg/Ingarö hemtjänst

Under år 2011 arbetade verksamheten med utformning av värdegrunden. I detta arbete var samtliga medarbetare involverade. Diskussionsgrupper bildades och medarbetare arbetade med etiska värden, reflekterade kring olika situationer kring brukare och bemötande. Detta arbete resulterade i följande nyckelfras som kännetecknar verksamheten:

1. Vi är flexibla
2. Vi respekterar varandra
3. Vi samarbetar med varandra
4. Vi är resurseffektiva

Se även bilaga 7 för mer utförlig information.

Verksamheten hänvisar alltid till värdegrunden när bemötandefrågor, förhållningssätt eller olika situationer diskuteras. Värdegrunden tas upp på APT- och gruppmöten och i individuella samtal med medarbetare.

I början av år 2013 startades värdegrundsarbete utifrån ”Den nationella värdegrunden”, ett utbildningsmaterial som är utarbetad av Socialstyrelsen. Materialet innefattar grupparbeten, individuella reflektioner och uppföljning i det vardagliga arbetet. Materialet är uppdelat i tema, så kallade dialoger som till exempel dialog självbestämmande, dialog bemötande eller dialog meningsfull tillvaro. Varje dialog innefattar de delar av SoL och Socialstyrelsens föreskrifter som är relevanta för respektive dialog och som utgör underlag för diskussioner och reflektioner. Verksamheten arbetar kontinuerlig med dessa dialoger under APT-möten och planeringsdagar.

Under år 2013 har verksamheten arbetat med följande:

1. Betydelsen av evidensbaserat arbete
2. Dialog självbestämmande
3. Dialog trygghet

Under år 2014 planeras kontinuerligt arbete med värdegrunden och följande dialoger:

1. Dialog meningsfullhet och sammanhang
2. Dialog respekt för privat liv och personligt integritet
3. Dialog individanpassning och delaktighet
4. Dialog gott bemötande.

Under 2013 har verksamheten även arbetat med AFA:s utbildningsmaterial ”Vård i annans hem”. Även detta består av grupparbete och reflektioner som innefattar diskussion kring arbetsmiljö, men även om olika situationer hos kunder, bland annat avsnittet ”Hur pratar vi med varandra” och ”Situationer i vardagen”. Arbete med avsnittet ”Situationer i vardagen” kommer att fortsätta under året 2014.

Hemmesta/Djurö hemtjänst samt Daghöjden (demensdagvård)

Verksamheterna har en värdegrund som formulerades i maj 2012 och som nu revideras och görs mer integrerad med större delaktighet.

Varje torsdag sedan november 2013 arbetar Hemmesta/Djurö hemtjänst i grupper om ca 6 personer i taget med värdegrundsfrågor och värdeord.

Arbetsgrupperna diskuterar då värdeord utifrån två perspektiv - kund- och personalperspektiv. Grupperna pratar med ca 8 värdeord vid varje tillfälle med målet att formulera en mening kring varje värdeord. Meningen ska beskriva hur verksamheten bemöter sina kunder men även hur medarbetarna bemöter varandra.

Vid nästa planeringsdag, 2014-05-13, ska verksamheten gemensamt enas om dessa meningar för att formulera en levande värdegrund som inte enbart ska vara ett dokument utan en levande del av verksamheten.

Värdegrundsarbetet kommer sedan följas som en fast punkt vid varje arbetsplatsträff (var 6:e v). Verksamheten kommer fortsättningsvis att revidera värdegrunden vid varje planeringsdag (2 ggr/år)

Kommunikation	Möjligheter	Kunskap	Mångfald	Kvalité
Samverkan	Tillsammans	Behovsstyrning	Vilja	Ansvar
Utvecklande	Nytänkande	Jämställdhet	Engagemang	Prestera
Kreativitet	Individanpassat	Kreativitet	Samarbete	Målmedveten
Gemenskap	Social	Utmanande	Påverka	Rättvist
Hjälpsam	Samhällsansvar	Öppenhet	Information	Våga
Positiv	Demokrati	Delaktighet	Respekt	Trygghet
Styrande	Rationell	Glädje	Feedback	Säkerhet
Kamratskap	Kompetens	Kul	Flexibel	Tävla

Tidigare värdegrund (innan 2012):

Vi visar respekt!

- Kontakten med kunden och närstående präglas av respekt.
- Alla människor som vi kommer i kontakt med ska känna sig som respekterade och unika individer.
- Vi visar respekt genom värme, ödmjukhet, vänlighet och artighet.
- Vi hälsar på våra kunder, frågar efter deras önskemål och åsikter, vi är lyhörda och ber om ursäkt när vi gör fel.
- Vi bemöter varandra med respekt på samma sätt som vi bemöter våra kunder.
- Vårt förhållningssätt till varandra avspeglas i kontakten med kunden, närstående och uppdragsgivare.
- Vi är lojala mot vår verksamhet.
- Vi lever efter verksamhetens värderingar och följer verksamhetens policys och regler.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av ledningsstöd i samarbete med proVarmdos samtliga vård- och omsorgschefer.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs inte
1	Tjänsteskrivelse Värdegrund (föreliggande)	
2	Bilaga 1 – proVarmdos gemensamma arbete med värdegrundsfrågor	Bilaggs
3	Bilaga 2 - Pers. Ass. arbetsplan	Bilaggs
4	Bilaga 3 - Dagl. Verksamhet arbetsplan	Bilaggs
5	Bilaga 4 - Boenden LSS jämst o likabehand	Bilaggs
6	Bilaga 5 - Boende LSS - Jämställdhets försättsblad	Bilaggs

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs inte
7	Bilaga 6 - Djuröhemmet värdegrund	Bilaggs
8	Bilaga 7 - G-berg-Ingarö hemtjänst	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

proVarmdos samtliga vård- och omsorgsverksamheter

Pia Andersen
Produktionschef